

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา

ในการค้นคว้าแบบอิสระ เรื่องแนวปฏิบัติทางการบัญชีกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มี วัตถุประสงค์ในการศึกษาอยู่ 3 ส่วนหลักคือ

- หลักการพื้นฐานของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
- ระบบการเงินของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์
- แนวปฏิบัติทางการบัญชีกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ซึ่งทำการศึกษาจากการรวบรวมข้อมูลจากบทความต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ สามารถสรุปผลการศึกษาในแต่ละส่วนได้ดังนี้

หลักการพื้นฐานของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์หรือ ที่เรียกกันว่า E-commerce เป็นการทำธุรกิจโดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่านสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ และเนื่องจากการเข้ามามีบทบาทของอินเทอร์เน็ตในโลกปัจจุบัน ก็ยังเป็นสิ่งสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น

ในส่วนของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยยังถือได้ว่าอยู่ในขั้นเริ่มต้น ได้มักถูกนำมาใช้ในลักษณะของช้อปปิ้งมอลล์เป็นส่วนใหญ่ ในการซื้อขายสินค้าเทคโนโลยี และสินค้าประเภทหัตถกรรม ของที่ระลึก นอกจากนั้นยังมีการใช้งานอย่างแพร่หลายในด้านการประชาสัมพันธ์ธุรกิจการท่องเที่ยว การโรงแรม และมีสถาบันทางการเงินบางแห่งได้นำระบบนี้มาใช้

กระบวนการพื้นฐานของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์นอกจากกิจกรรมการ ซื้อ - ขาย ยังรวมถึงกระบวนการในการโฆษณาเผยแพร่ การส่งมอบ และการติดต่อบริการหลังการขาย เพื่อความพึงพอใจของลูกค้า และการได้มาซึ่งข้อมูล ข้อติชม เสนอแนะต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานของธุรกิจ

ระบบการเงินของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ระบบการชำระเงินของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในปัจจุบันได้รับการพัฒนาขึ้นหลายระบบ โดยแต่ละระบบก็จะมีกระบวนการและคุณสมบัติด้านความปลอดภัยต่างกันไป ซึ่งสามารถแบ่งประเภทระบบการเงินดังกล่าว ได้ 5 กลุ่ม คือ บัตรเครดิต, เช็คอิเล็กทรอนิกส์, เงินสดอิเล็กทรอนิกส์, Smart card และผ่านบริการของบุคคลที่สามที่เชื่อถือ ซึ่งบัตรเครดิตเป็นระบบที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน เนื่องจากไม่ยุ่งยากนัก และเป็นระบบที่ผู้ใช้ส่วนใหญ่มีความเข้าใจเป็นอย่างดี

ความปลอดภัยของระบบการเงินเป็นสิ่งที่สำคัญ มีผลต่อความน่าเชื่อถือของธุรกิจ ดังนั้นในการดำเนินธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ จึงต้องให้ความสำคัญกับระบบความปลอดภัยของข้อมูล จากการคุกคามทางอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้รัฐบาลควรที่จะมีนโยบายในด้านความปลอดภัยของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ และในปัจจุบันได้มีการออกพระราชบัญญัติการพาณิชย์ทางอิเล็กทรอนิกส์แล้ว

การควบคุมภายในเป็นกระบวนการปฏิบัติงานที่กำหนดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลัก 4 ประการ คือ เพื่อดูแลรักษาทรัพย์สิน รวมทั้งข้อมูลหรือสารสนเทศ ให้อยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัย เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดทำสารสนเทศทางการบัญชี มีความถูกต้อง เชื่อถือได้ และนำเสนอได้ทันเวลา เพื่อสนับสนุนให้มีการปฏิบัติงานตามนโยบาย ข้อบังคับของกิจการ หรือข้อกำหนดของกฎหมายอย่างต่อเนื่อง และเพื่อส่งเสริมให้มีการปฏิบัติงานในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ การควบคุมภายในที่กำหนดให้มีในกิจการนี้ไม่ได้เป็นสิ่งรับประกันว่ากิจการจะสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการควบคุมภายในมีข้อจำกัดในการนำไปปฏิบัติงาน และเพื่อลดข้อจำกัดของระบบการควบคุมภายใน กิจการควรกำหนดโครงสร้างของการควบคุมภายในให้มีองค์ประกอบครบทั้ง 5 ประการ คือ สิ่งแวดล้อมของการควบคุม การประเมินความเสี่ยง กิจกรรมที่ใช้ในการควบคุมสารสนเทศ และการสื่อสาร และการติดตามและประเมินผล

แนวปฏิบัติทางการบัญชีกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

ในการดำเนินธุรกิจการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์จำเป็นต้องใช้ระบบบัญชี เพื่อบันทึกบัญชีสำหรับรายการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของกิจการอันเนื่องมาจากการประกอบการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ สามารถจำแนกระบบการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ได้ 5 ระบบ ได้แก่ ระบบฐานข้อมูลของลูกค้า ระบบตรวจสอบการชำระเงินของลูกค้า ระบบบันทึกการจำหน่าย ระบบสินค้าคงคลังของร้านค้า และระบบการจัดส่งสินค้า

โดยระบบต่าง ๆ ทั้งหมดจะได้รับการออกแบบ และจัดทำเป็นแบบฟอร์มทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยแบ่งเป็นสองส่วน คือ ส่วนของลูกค้า ซึ่งเป็นส่วนที่ให้ลูกค้าใช้ติดต่อ ซื้อ-ขายกับธุรกิจ และส่วนของบริษัทซึ่งจะใช้ในการดำเนินการภายในธุรกิจ

การดำเนินการด้านบัญชีการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ มีที่มาจากข้อมูลจากระบบต่าง ๆ ซึ่งถูกประมวล และส่งต่อไปยังระบบบัญชีของกิจการ เพื่อให้ดำเนินงานอย่างเป็นระบบ และสามารถนำไปจัดทำงบการเงินของกิจการได้ ซึ่งโดยทั่วไปแบ่งได้เป็น 2 วิธี คือ การจัดทำบัญชีโดยใช้พนักงานทำบัญชี และการจัดทำบัญชีโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ซึ่งจำแนกได้เป็นระบบต่าง ๆ ดังนี้

- ระบบบัญชีทั่วไป เป็นการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เพื่อจัดทำบัญชีแยกประเภท และนำไปจัดทำเป็นงบการเงินของกิจการ

- ระบบขาย เป็นระบบที่ควบคุมการขาย ตั้งแต่การทำใบเสนอราคา และการทำการส่งเสริมการขาย ซึ่งในระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์มีการบันทึกการขายเมื่อมีการรับชำระเงิน
- ระบบจัดซื้อ และรับของ เป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับการสั่งซื้อของแผนกต่าง ๆ ตลอดจนการดำเนินการสั่งซื้อ และรับสินค้าของกิจการ
- ระบบเจ้าหนี้ เป็นระบบที่เกี่ยวกับการบันทึกยอดเจ้าหนี้จากการสั่งซื้อสินค้า เพื่อให้ทราบจำนวนเงิน และระยะเวลาในการชำระเงินของกิจการ
- ระบบเรียกเก็บเงิน เป็นระบบที่ตรวจสอบการชำระเงินของลูกค้าว่าได้มีการชำระเงินแล้ว และชำระเงินโดยวิธีใด
- ระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นระบบที่รับข้อมูลจากระบบจัดซื้อรับของ และระบบขาย ซึ่งจะนำไปทำรายงานภาษีซื้อ และภาษีขายของกิจการ
- ระบบควบคุมสินค้าคงคลัง เป็นระบบที่ควบคุมการรับจ่ายของสินค้าคงคลัง พร้อมทั้งการควบคุมปริมาณสินค้าคงคลังให้เพียงพอ เพื่อใช้ในการคำนวณต้นทุนของสินค้า
- ระบบบัญชีงบประมาณ เป็นระบบที่ใช้ในการจัดทำงบประมาณ โดยฝ่ายต่าง ๆ เป็นผู้จัดทำงบประมาณของตน และนำมารวมกันเพื่อจัดทำงบประมาณรวมของกิจการ
- ระบบสารสนเทศทางการบัญชีเพื่อผู้บริหาร เป็นระบบที่นำเอาข้อมูลที่เกิดขึ้นทั้งหมดมาสรุปรวมเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจในการวางแผนของผู้บริหาร

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่ารูปแบบการประกอบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยส่วนใหญ่จะใช้อินเทอร์เน็ตเฉพาะสำนักงานส่วนหน้าเพื่อการทำรายการซื้อ-ขายเท่านั้น ส่วนสำนักงานส่วนหลังยังคงใช้ระบบการทำบัญชีแบบเดิมโดยใช้พนักงานทำบัญชีอยู่ ซึ่งทำให้มีโอกาสเกิดข้อผิดพลาดได้ง่าย ทั้งนี้ผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรมีการพัฒนาโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้ในการจัดทำบัญชี จะทำให้เกิดความสะดวกและสามารถลดข้อผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นได้ แต่ทั้งนี้กิจการควรมีการควบคุมภายใน และระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี เพื่อให้ระบบบัญชีของกิจการเป็นไปอย่างถูกต้อง และเชื่อถือได้